

KÖLCSÖNKÉRT KOCSONYA.

Egy kismadárka ott csiripelt, az egyik akácfa kiálló ágán. Látszott rajta, mindezt örömeiben teszi. Akácfa ágait még nem borították zöld levelek. Az ágak között csipős szél nyargalászott, amely az avarból felkapott egy száraz falevelet és vitte, magával ki a Felső partra. A kis madárka libbent egyet, és máris lent volt az avaron. Nem tudni ezt miért tette. Talán, mert a száraz avar alól talán majd egy kukac kerül elő, vagy azért, mert egy ibolya bokrocska levelei váltak láthatóvá.

A Debertető napsütötte lankáján itt is, ott is ibolya bokrocskák bújtak ki az avar alól, a kellemesen melegítő napsugarak hatására. Ez bizony már csalhatatlan jelét mutatta a tavasznak. Valószínű ennek örült a kismadárka, és ezért csiripelt és röpködött úgy örömeiben. Gyürtető oldalában is hasonlóképpen bújtak elő a zöld ibolya bokrocskák, amelyből több helyen, több száron, bimbók kapaszkodtak az ég felé, onnan várva segítséget ahhoz, hogy lila szirmokká növekedjenek.

Amikor már bimbós az ibolya, nem sok meleg kell hozzá, hogy illatos, virágos mezővé változtassa az akácerdő környékét. Ekkor van az, amikor bátran kijelenthetjük, itt a tavasz, nyakunkon a Húsvét!

Julis néni ez idáig nem figyelte milyen ünnep közeledik. Lehetett karácsony, húsvét, vagy pünkösd. Anyira szegény voltak, hogy nem teltt jobban ünnepnapokon sem, mint a szürke hétköznapokon. Ezek után teljesen közömbös volt mi az, ami közeledik és mi az, ami már elmúlt.

Férjurát már több éve eltemette, akit a szegények betegsége—a *tüdőbaj*—szakította el tőlük. Egy lányát, és nála kisebb fiát egyedül nevelte, akiket jobban szerette volna, ha még továbbra is kicsik maradnak. Azt tartotta róluk: „*Míg kicsi kis baj, ha megnő nagy baj.*” Ezt az aggodalmat meglehet érteni, mert ha ez a Sáríka nagylány lesz, lehet küzdeni, dolgozni a hozományért, ami a férjhez menő lányt anyira megilleti, mint a nyiladozó ibolyát a meleg napsugár.

Jól tudta ő mi illeti meg egy férjhez menendő lányt. Ahonnan azonban nincsen mit elvenni, onnan bizony még az Isten sem vehet el. Ezek után nem lehet csodálkozni, ha Sáríkat még sokáig szerette volna kislánynak tudni, mert a

hozomány bizony, még sokáig nem jön össze. Azt, azonban ő sem hihette komolyan, hogy Sáríka megáll a növekedésben, amíg a hozománya valamilyen csoda folytán úgy meggyarapodik, mint ahogyan a Deber akácosában ekkorára az ibolya bokrocskák megsokasodnak.

Sokáig nem értette azt sem, hogy ez a nagykamasz Szabó Gyuri, meg a cimborája Kovács Misi, miért legyeskednek, kujtorognak kisházuk környékén úgy, mintha ezen a tájon ingyen adnának valamit. Mikor aztán megértette, meg is ijedt nyomban. Amikor Sáríka levetette téli ruháit, volt mit nézni még neki is. Ezek a szűrös szemű legények meg a ruhán is képesek átlátni. Ha meg a téli ruházatát is leveti, van is mit nézni rajta.

Sáríkanak egyetlen tél alatt olyan kicsiny lett blúzocskája, mint amilyen hozománya. Azt pedig elhihetjük, ugyancsak kicsiny volt. Mellének két kicsiny halma úgy gömbölyödött a blúza alatt, mint a májusi eső után, a Lánytó erdőrészen, az avar alatt a finom gomba növekedik. Szégyellette is ő ezt nagyon. Ilyenkor amúgy is pirosposzsgás arca még pirosabb lett, mintha neki ezért szégyenkeznie kellett volna. Pedig jól állt neki ez a piros arcocska, mely hamvasabb volt a leghamvasabb kék szilvánál, amely a Bentelek fain termett.

Julis nene, miután megértette mi az oka ezeknek a legényeknek házuk előtti kujtorgásaikkal, elgondolkozott és hangosan morfondírozott magában:

--Bizony megnőtt a lányom! Tavaly még csak kisfiúk locsolkodtak ibolyafőzettel, és nekik locsolkodás után elég volt egy piros tojás. De ezek a nagykamaszok már rózsavízzel locsolkodnak, és őket már illik meg kínálni egy kis étellel és itallal is. És miután ezeket így végig gondolta, összecsapta két kezét feje fölött:

*--Holnap már húsvét van!—*ezt olyan kétségbeesetten rebegte, mint akinek még lenne mit tennie, ha erre korábban jön rá. Pedig akkor sem tudott volna, olyan finom kalácsot sütni, és finom kocsonyát főzni, amivel ezeket a nagyfiúkat már illik meg vendégszolgálni, mert nem volt miből.

Addig töprengett, hogy elindult a szomszédja felé és miután benyitott annak kapuján előállt kérésével:

*--Pannikám! Két tányér kocsonya kellene nekem! Nem számítottam nagylegények locsolkodására, de valami azt súgja nekem, hogy egy-két legény beténfereg a portára, és nem tudom őket megkínálni.—*adta elő olyan félszegen mondókáját, hogy a szomszédasszony máris sajnálni kezdte szegény özvegy szomszédját.

—Keveset főztem most én is ! Nem hiszem, hogy nekünk is elég lesz.

—Én csak kölcsönbe kérem. Holnap már visszaadom! Úgysem kell ezeknek a legényeknek, mert mire a falu alsó végétől ideérnek, már teleeszik magukat más helyeken!

Panni nene egy kicsit bosszankodott, de megsajnálta Julis nenét ezért ezt mondta:

--Hát jól van Julis, adok két tányérral. Holnap majd visszahozod!

Julis nene, miután megígérte, hogy holnap visszahozza, elköszönt és kisé nyugodtabban ballagott hazafelé, kezében a két tányér kocsonyával, mert így már nem kellett félnie attól, hogy a betévelygő locsolkodókat semmivel sem tudja megkínálni.

Az bizony ugyancsak nagy szégyen, ha a rózsavízzel locsolkodó legény úgy hagyja el a lányos házat, hogy valami jófajta étellel—itallal meg sem kínálják. Ez a szégyen olyan gyorsan terjed a faluban, mint a Deber akácosában az avartűz száraz tavaszokon, amikor a gondatlan emberek miatt, az meggyullad. S ha ez így van, akkor megérthetjük Julis nene megnyugvását amint a két tányér kölcsönkapott kocsonyával hazaérve, könnyebben szenderült álomra.

Másnap korán ébredt. Talán, azért mert álma nyugodt volt, vagy talán azért, mert a kakas is korábban kukorékolt, mintha ő is locsolkodásra indulna a falu utcáin

Egy percig még ágyban maradt. Ez alatt az idő alatt átgondolta, hogy kellően készített el mindent erre a nagy ünnepre.

Már egy héttel előtte kimeszelte kisházikóját kívül és belül, amely így olyan fehér lett, hogy egy légypiszkot meglehetett volna látni rajta, de koratavaszon még a legyek sem röpködnek, mert a kőfal repedéseiben várják a melegebb időt. Persze, minden munkájában segített neki Sáríka. Ő mázolta fel a tisztaszoba földjét, az ámbitust és persze a meszelésből is kivette a részét. A tisztaszoba ragyogott. Ide várták a locsolkodókat. Azokra bezzeg már nem kellett sokáig várni, mert amint a Gyúrtető mögül a felkelőnap bekukkantott a völgyben hosszan elnyúló faluba, már mindenfelől a lányok sikoltásai hallatszottak.

Amin nem lehet csodálkozni, mert a cudar legények és fiatalemberek mulatságosabbnak tartották azt, ha a gémes és kerekes kutak vizéből ejtik meg a locsolkodást.

Márpedig a kút vizét nem melegítette fel a kelőnap sugara, és más sem, ezért aztán ugyancsak csiklandozta a lányokat, fiatalasszonyokat amint bőrüket áztatta.

Azért nem kell mindjárt kétségbeesetten sajnálni a sikoltozókat, mert a locsolkodás után dicsekedtek, *hogy ez, meg ez a cudar legény, úgy meglocsolta, hogy még a bugyogója is csuromvizes lett, és aznap többször át kellett öltöznie.*

Sajnálni csak azt kell, akit sem kútvízzel, sem ibolyafőzettel, sem rózsavízzel nem locsoltak meg. Ők sajnos szárazak maradtak és szomorúak. Reménykedhettek abban, hogy jövőre nekik is ruhát kell cserélni, és akkor a boldogságtól valóban kivirulnak úgy, mint a Felsőpart pázsitja a májusi esők után. De addig még várni kell!

Sáríkanak nem kell a következő húsvétig várnia. A rácsos kiskapu nyikorgása figyelmezteti a ház lakóit, hogy valaki, vagy valakik bejöttek a portára. A kisablakon kikukkant az udvarra, ahol Szabó Gyuri és Kovács Misi félénken jönnek az ámbitus felé, ahonnan bármikor beléphetnek a pitvarba, a kopogtatás után. Ekkor lesz Sáríka még pirosabb, és dobban a szíve még nagyobbat az ajtó belső oldalán.

A kopogásra pedig nem kell sokat várni, mert máris hallható, bár kisé félénken.

Ekkor, Julis nene ujjával megérinti Sáríkat, aki megszeppent és nem akar mozdulni, mintha a locsolkodóktól félne. Pedig a kisablakon keresztül láthatja, hogy a locsolkodók kezében semmilyen vízzel tele vödör nincsen. Van ám rózsavizes üveg, amelyet bátortalanul szorongatnak. Az a csoda, hogy össze nem roppan kezükben.

--No! No! Mire vársz? Nyisd már ki azt az ajtót!—hallja az édesanya bátorító szavait, mire félénken kinyitja a pitvar ajtaját.

—Adjonisten jó napot Julis nene!—fordul a ház asszonya felé a Gyuri legény, és süvegét szorongatja bal kezével, míg jobb kezével a rózsavizes üveget fogja úgy, hogy látszódjon belőle valami.

--Adjonisten édes fiam! Mi járatban vagytok?

--Locsolkodni jöttünk! Szabad-e locsolni?—szólal meg a Misi legény is, bizonyítva azt, hogy ő sem néma, legfeljebb bátortalanabb Gyurinál, hogy csak másodíknak mer megszólalni.

--Hát aztán tudtok-e valami verset mondani, vagy csak úgy nekiestek a lányomnak, és már locsoljátok is?

--Tudunk bizony!—vágta rá a Gyuri legény.

--No, akkor gyertek beljebb a szobába!— tessékelte a ház asszonya őket a csak a vendégek részére megszépített tisztaszobába.

Amikor beléptek, mind a ketten kihúzták magukat, összetették bokájukat, majd a Gyuri legény hallatta előbb a hangját:

*„Én kiskertész legény vagyok,
Rózsavízzel locsol...ko... dok.
Szépen kérem az apját
De még szebben az anyját
Adja elő a lányát
Had öntsem meg a haját
Hogy viruljon a haja,
Mint a pünkösdi rózsa.”*

Miután, kisebb elakadás után, befejezte köszöntőjét, Julis nenétől odább lépett Sáríka elé, és a rózsavízes üveg tetejét lecsavarva, a piruló lány hajára locsolt az illatos rózsavízből. A szemérmes lány két ágba font haja nemcsak szebb lett, hanem még illatosabb is. Ez az illat gyorsan tovaterjedt a tisztaszoba levegőjében, amely ettől olyan kellemes illatú vált, mint amikor a virágzó akácerdő illata, a falut körülvevő dombokról, beáramlik a völgyben hosszan elnyúló faluba.

, Alighogy Sáríka minden bátorságát összeszedve, megköszönte a locsolást, a Misi legény kezdett bele köszöntőjébe:

*„Zöld erdőbe jártam
Kék ibolyát láttam,
El akart hervadni,
Szabad-e locsolni?”*

A versike elmondása után ő is meglocsolta Sáríkat, csak a másik hajfonatát. Most már Julis nenén volt a sor, hogy a locsolkodókat megkínálja abban reménykedve, hogy úgy sem fogadnak el semmit ezek a szegénylős legények.

Ezek szerelemből jöttek locsolkodni. Látta ő ezt bátortalan viselkedésükön. Ha pedig ez így van, akkor nincsen mitől félnie, és főleg nem kell féltenie Panni szomszédasszonya kocsonyájának az elpusztításától.

Bezzeg a locsolkodóknak nagy része csak azért járkal a faluban össze-vissza locsolkodni, hogy jókat egyen-igyon és kapjon pár forintot a festett tojás mellé. Ők a kéregetők, akik mindenhová benyitnak még akkor is, ha annál a háznál csak férfiember lakik.

--*Ennétek-e valamit galambocskáim?* -kérdezte bátortalan vendégeit, bizva abban, hogy azok nem fogadják el a felkínált ételt, mivelhogy igen bátortalanok.

--*Köszönjük, de nem vagyunk éhesek!*—szabódott a Gyuri legény.

--*No, azért mégiscsak hozok be egy kis kocsonyát.*—mondta már csak azért is, nehogy koldus szegénynek nézzék és ment ki a kamrába. Miután behozta, letette az asztalra. Egyik tányérral a Gyuri legény elé, másikkal a Misi legény elé. Amint letette, a kocsonya rezegni kezdett. A porcogós fül darabkák, köröm darabkák, a paprikás zsírral borított, megkeményedett kocsonyával együtt, még rezegtek egy ideig, majd rezgésük megállt. A finom kocsonya illata átjárta a tisztaszoba levegőjét, amely szobában már csak Julis nene remegett, a kocsonyáért való aggodásában. Azonban bármennyire aggodott, nem kerülhette el a következő szavakat:

---*Egyétek csak galambocskáim! Van ebben minden, amit jónak lehet mondani. Van ebben porcogós fül, köröm darabkák, de még a ropogós farkából is van belefőzve, paprikával, borssal, fokhagymával fűszerezve.*

A két locsolkodónak még e nélkül is összefutott a nyál a szájukban. Hogy ezeket a dicsérő szavakat hallották, még inkább megkívánták a fenséges, és kívánatos, piros paprikával színezett ételt.

Pedig már előre eldöntötték nem fogadnak el semmilyen ételt és italt, nem úgy, mint némely éhenkórász locsolkodó, aki csak azért kopogtat be mindenhová, hogy tele egye magát, és nagyokat kortyoljon, bőföggjön.

A Gyuri legény azonban most mást gondolt:

--Ha nem fogadom el, mit mond majd Julis nene? Talán azt, hogy válogató vagyok? Vagy talán azt gondolja, utálok a főztjét?

Ez bizony sokkal rosszabb minden más véleménynél! Ezért aztán egy merész mozdulattal felvette a kanalat a tányér mellől, és belenyomta a kocsonyába annál a résznél, ahol a legfinomabb porcogós fül merült el majdnem teljesen, paprikás zsírral borítottan.

A Misi legény, hasonlóképpen cselekedett.

Julis nene döbbenten állt. Sem szólni, sem mozdulni nem tudott. De mit tudott volna tenni? Ő kínálhatta vendégeit, akik jó vendégek akartak lenni, ezért a felkínált ételt végül mégiscsak elfogadták.

—Mit mondok én a Panni szomszédasszonynak? Hogy mondom meg neki, hogy ezek a cudar legények nincsenek tekintettel semmire, csak felfalnak mindent, amit eléjük raknak? *—sóhajtozott és kábultan ment kifelé a tisztaszobából, hogy ne is lássa, ne is hallja a porcogós fül további ropogtatását.*